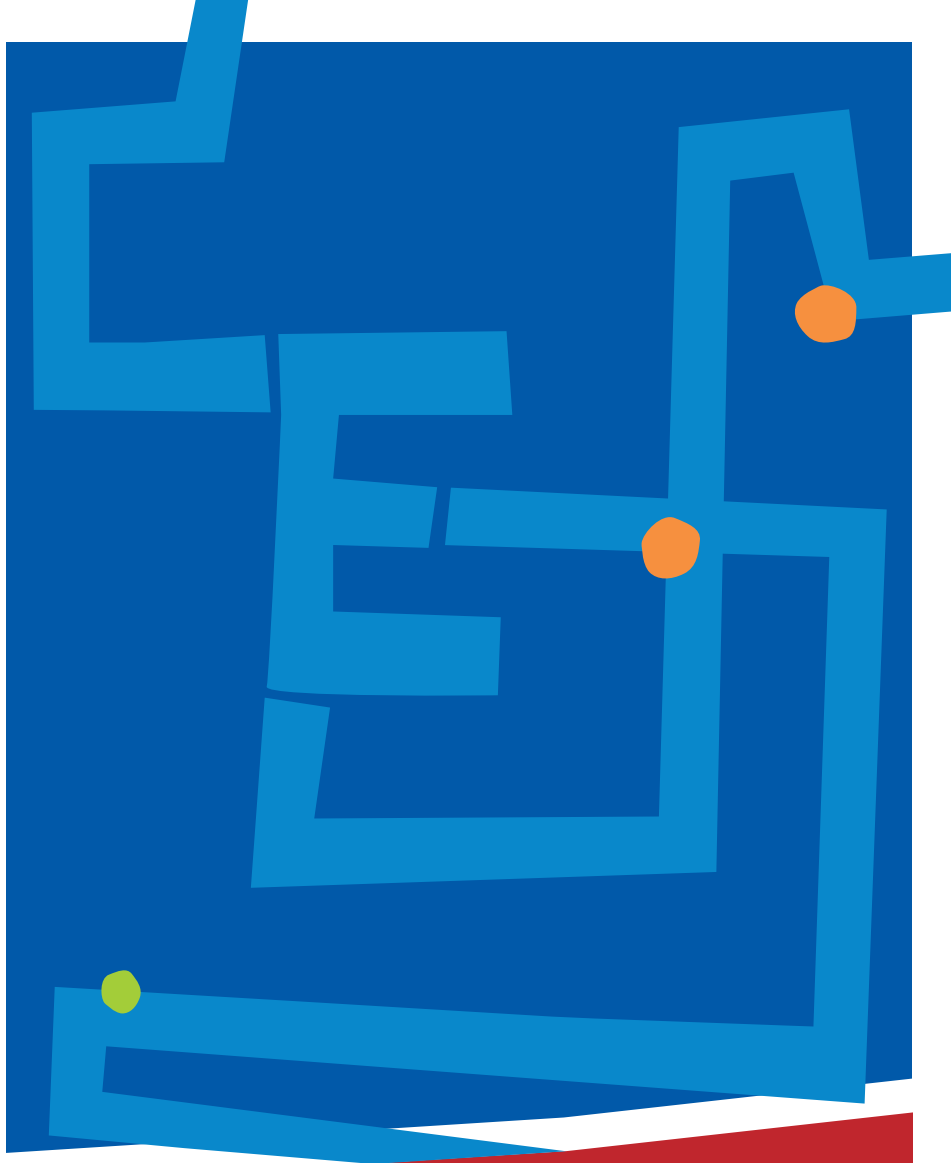

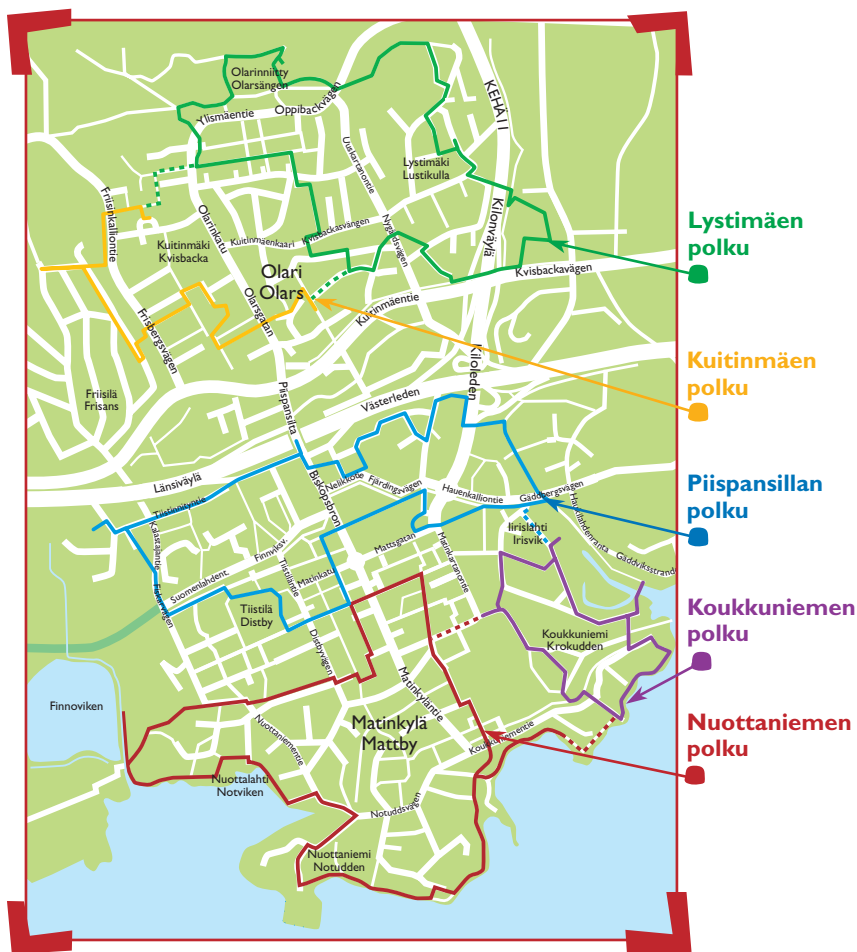
Espoon kaupunkipolut **MATINKYLÄ-OLARI**

Kulttuuri
ESPOO
KulturESBO

Matinkylä–Olari

Matinkylä ja Olari ovat 1960–70-lukujen vaihteen aluerakentamisen esimerkkitaajukkaita. Vanhalle kartano- ja huvilaseudulle piti tulla Tapiolaan liittyvä pieni paikalliskeskus, mutta kauppalanvaltuusto päätti tehdä Matinkylästä aluekeskuksen. Yhdessä Olarin kanssa siitä on muodostunut yli 30 000 asukkaan tehokas kaksoiskaupunki, jonka ruutukaava-alueiden kortteleita halkovat kevyen liikenteen väylät. Matinkylällä ja Olarilla on edelleen vanhat keskustansa, mutta painopiste on nykyään siirtynyt Piispanaukiolle. Matinkylä–Olaria kehitetään yhtenä Espoon viidestä kaupunkikeskuksesta.

Kaupunkipolut on suunniteltu kuljettavaksi kävellessä ja saattavat sisältää metsä- tai mäki- tai mäkiosuuksia, jotka eivät kaikissa olosuhteissa sovellu liikuntarajoitteisille tai mahdollista kulkua esimerkiksi lastenrattaiden tai apuvälineiden kera.

PIISPANSILTA (noin 5 km)

(M) Maki — Yhdyspolku

1 • Aluerakentaminen

Matinkylää kaavoitettiin 1940–50-luvuilla Rakennushallituksessa ja Helsingin seutukaavaliitossa. Rakennusliike Haka tarjoutui rakentamaan Matinkylästä hankkimalleen maalle 9 000 asukkaan yhdyskunnan vuonna 1966. Mitoitusta nostettiin kaksi vuotta myöhemmin 35 000 asukkaaseen vuoteen 2000 mennessä. Asemakaavan laati Espoon kauppalan asemakaavaosaston arkkitehti Simo Järvinen, jonka ruutukaavan keskeinen piirre oli kortteleita sisältä halkovat kävelykadut ja ulkoa syöttävät ajoväylät. Talojen arkkitehtuuri perustui Hakan valmistamien betonielementtien mittasuhteisiin.

Matinraitti viereisine rakennuksineen muodostaa ruutukaava-alueen keskeisen

maisema-akselin, jonka jatkeella näkyy Matinkyläkin palveleva Haukilahden vesitorni vuodelta 1968.

Monitoimitalo ”Monari” valmistui vuonna 1984 ja sen suunnitteli Pirkko von Bruggen Espoon teknisen toimen talonsuunnitteluosastolta. Monitoimitalon toteutukseen vaikuttanut puuhamies oli nuorisotoimenjohtaja Kauko Laitinen. Taloa käyttävät päiväkodit, kuvataide-, teatteri-, nuorisoyrym. ryhmät.

2 • Maamerkit

Erkki Helamaan suunnittelemat 16-kerroksiset asuinkerrostalot valmistuivat vuosina 1974 ja 1975.

3 • Matinkylän vanha ostoskeskus

Jouko Ylihannun suunnittelema ostoskeskus valmistui vuonna 1977, ja nykytrendin vastaisesti siinä on vielä säilynyt asuinalueen tarvitsemia lähipalveluita. Rakennuksessa toimii myös Hakan vuonna 1969 perustama Matinkylän huolto, jonka omistavat alueen 170 kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiötä. Nuorison yökahvila Walkers avasi ovensa 1996. Vuonna 2005 sen toiminnan jatkuminen oli avoinna.

4 • Kaavamuutos

Tekniikan alan oppilaitoksen rakennukset vuodelta 1974 puretaan ja tilalle rakennetaan asuinkerrostaloja sekä varaudutaan terveyskeskuksen ja päiväkodin laajennuksiin. Lisäksi puistoa laajennetaan kapeana kaistaleena etelään Matinkadulle asti.

5 • Matinkartano

Mattby gård mainitaan jo 1540-luvun maa-kirjoissa. Tilan päärakennus paloi 1940-luvun lopulla. Samalle paikalle pystytettyä uutta päärakennusta kutsutaan Matinkartanoksi. Vuonna 1965 tilanomistaja Hilding Fredriksen möi rakennusliike Hakalle 185 hehtaaria maata, viljelyä jatkettiin kuitenkin vielä 1970-luvulle. Tilan navetta paloi pikkupoikien tulitikkuleikkien seurauksena vuonna 1971. Nykyään kartanoa käyttävät Matinkallion ruotsinkielisen ala-asteen ensiluokkalaisten.

6 • Terveyskeskus

Timo ja Tuomo Suomalaisen suunnittelema terveyskeskus valmistui vuonna 1992 vastakohtaksi kadunvarren harmaalle kerrostalorivistölle. Sen yhteyteen suunniteltu sosiaalikeskus on toistaiseksi toteuttamatta.

7 • Urheilupuisto

Matinkylän urheilupuistossa on kolme jäähallia, nurmikenttä, lämmitettävä hiekkatekonurmi, yleisurheilukenttä, luistelualue, kolme tenniskenttää ja koripallokenttä. Urheilupuistossa on myös sulkapallohalli ja muita palveluita.

Matinkylässä itsekin asunut Leena Lehtolainen on sijoittanut dekkareidensa tapahtumia näihin maisemiin.

8 • Gräsanojan puisto

Gräsanoja saa alkunsa Turvesuolta (Mankkaanpuro) ja Kuurinniityn Lillträskistä (Luku-puro), ja laskee Haukilahteen. Oja on tärkeä sekä maisemallisesti että kasvillisuuden ja eläimistön kannalta. Gräsanojan varrelle rakentuu koulujen ja viheralueiden Gräsanojan puisto. Se on idästä ja pohjoisesta saapuville vihreä portti uudistuvaan Matinkylään.

Gräsanojan kartano oli yksi Espoon tärkeimmistä. Se oli Espoon ainoa ns. vanha rälssi. Gräsanojan nimi tunnettiin laajalti myöhäiskeskiajalla ja kaikkia seudun rannikkokyläiden asukkaita pidettiin gräsanojalaisina. Kartanon maiden palstoitus alkoi 1920-luvulla ja huipentui 1940–50-luvuilla pika-asutus- ja maanhankintalain voimalla. Espoon kaupunki osti päätilan 1967. Päärakennus purettiin Olarin kirkon tieltä vuonna 1981.

9 • Matinsyrjän koulukeskus

Ruotsinkielisen koulukeskuksen vanhin osa valmistui vuonna 1959 (peruskorjaus vuonna 2003). Laajennusosa valmistui vuonna 1999. Kokonaisuuteen kuuluvat Matinkallion päiväkotij ja ala-aste sekä Matinsyrjän yläaste ja lukio, joka on Espoon ainoa ruotsinkielinen. Se perustettiin 1957 Lauttasaaren ruotsinkielisenä yhteiskouluna ja siirrettiin Matinsyrjään vuonna 1975. Kouluissa on yhteensä yli 1 000 oppilasta.

10 • Esztergominpuisto

Puisto on saanut nimensä Budapestin pohjoispuolella Tonavan mutkassa sijaitsevan Espoon unkarilaisen ystävyyskaupungin mukaan.

11 • Piispanaukio

Piispanaukio on Matinkylän uutta keskustaaluetta. Nimi viittaa Olaus Magniin, joka oli 1400-luvun tunnetuin suomalainen. Mahtava Maunu Tavastin poika lähti vuonna 1425

opiskelemaan Pariisiin Sorbonnen yliopistoon, jonka rehtorina hän myöhemmin toimi. Olaus Magni edusti englantilaista osakuntaa Englannin ja Ranskan hieroessa sovintoa Jeanne d'Arcin polttamisen jälkeen vuonna 1430. Magni toimi kirkkoherrana vuodesta 1433 alkaen Kirkkonummen seurakunnassa, johon Espookin kuului kappelina. Hänet vihittiin Turun piispaksi Roomassa vuonna 1450.

12 • Iso Omena

Kauppakeskus valmistui vuonna 2001 suunnittelijanaan arkkitehtitoimisto Mauri Tummila. Samoissa tiloissa sijaitsevat nuorisotoimen informaatiopiste yESBOx ja kirjasto Omena sekä kaupungin yhteispalvelupiste. Olarin seurakunnalla on Isossa Omenassa Suomen ensimmäinen kauppakeskuspappi sekä henkilökohtaiseen hiljentymiseen tarkoitettu Hiljaisuuden kappeli.

13 • Piispanilta

Yhdistää Olarin ja Matinkylän kaupunginosat.

Kun suuri maaltamuutto alkoi 1960-luvulla, rakennusteollisuus oli juuri alkanut tuottaa betonielementtejä liukuhihnalla. Ajatuksena oli rakentaa esikaupunkieihin nopeasti asuntoja, jotka voitaisiin tarvittaessa vaikka purkaa. Tämän mahdollisti osaltaan vuoden 1958 rakennuslaki, joka sisälsi ns. Ateenan julistuksen periaatteet kaupunkitilan jakamisesta asumisen, työn, virkistysten ja liikenteen kesken.

Helsingin ympäristön maalauskunnat ja kauppamat eivät olleet valmistautuneet nopean kasvun vaatimaan kaavoitukseen ja kunnallistekniikan toteutukseen. Aluerakentaminen ratkaisi ongelman: maanhankinta, rahoitus, suunnittelu, rakentaminen ja asutossäättäminen niputettiin yhteen. Asuntohallituksen ohjauksessa haluttiin lähiörakentamiseen tehokkuutta sarjallisuuden avulla.

Suomessa on nykyään noin 300 lähiötä, joissa asuu miljoona ihmistä. Suurin osa niistä rakennettiin 1970-luvulla.

Vasemmalla näkyy Piispanportin yrittäjäkeskittymä ja oikealla Piispankallion uusi asuinalue.

E.ONin toimitalon alkuperäinen käyttäjä oli isojen rakennusliikkeiden Neuvostoliiton-kauppaa hoitava Finstroy. NL:n luhistumisen jälkeen Espoon sähkö osti talon vuonna 1991.

Piispankallio oli vielä 1970-luvulla romanttinen pientaloidylli, joka oli perua 1900-luvun alun helsinkiläisten huvilayhdyskunnasta.

Länsiväylä on Etelä-Espoon pääväylä ja yksi Suomen vilkkaimmista teistä: sitä käyttää arkisin yli 67 000 ajoneuvoa päivässä ja tälläkin kohtaa yli 51 000. Ensimmäinen Länsiväylä eli Jorvaksentie avattiin vuonna 1939 ja muutettiin moottoritieksi vuonna 1965. Länsiväylän kolmas vaihe valmistui vuonna 1995.

14 • Frisansin kartanomäki

(Tiistimäki). Mäki on maisemallisesti ja historiallisesti arvokas. Se on ollut merenpinnan yläpuolella jo ensimmäisen vuosituhannen lopulla, kun Suomenoja ulottui kapeana lahtena kaksi kilometriä sisämaahan. Jyllannin friisit asettuivat mahdollisesti näille paikkeille 1400-luvulla. Nimen Frisans ensimmäinen tunnettu esiintymä on manttaaliluettelossa vuonna 1540, jolloin kylässä oli kaksi taloa. Frisans sai maaratsutilan aseman vuonna 1644. Omistaja Olof Eriksson laajensi Frisan maita

liittämällä siihen Kaitasin talon. Ratsutilan osti Uudenmaan jalkaväkirykmentin komentaja, majuri Filip Sass. Hänen aikanaan Frisansista tuli vakinaisen ratsutila (1682). Vuotta myöhemmin talo siirtyi lääninkamreeri Hans Godhelle ja siihen liitettiin naapuritalo Dystby. Viimeinen päärakennus, ilmeisesti 1800-luvun alusta, purettiin 1970-luvulla. Rinteellä vielä vuonna 1974 sijainnut tuulimylly muutettiin näkötorniksi. Paikalla on näkyvissä talon kivijalka ja kiviaitoja, vanhat sireenipensaat ja vanhan tien molemmiin puoliin kasvavat kaksi suurta lehmusta.

Alkamassa on kaavamuutoshanke asuinalueen suunnittelemiseksi Tiistimäkeen. Välttömästi moottoritien varteen sijoittuisi toimistoja.

15 • Rajakallio

(Tiistinkallio). Vanha kylänrajan paikka yhdessä Matinkylän korkeimmista kohdista. Jääkauden jälkeen kallio oli saari Itämeren edeltäneessä Litorinameressä. Sen luoteiskolkassa on pիրunpelto eli muinaisrantaan kasaantuneita, veden ja jään hiomia kiviä. 1970-luvun alussa Matinkylä-seura ehdotti uimahallin rakentamista kallioon, mutta asia ei edennyt.

NUOTTANIEMI (noin 5 km)

--- Yhdyspolku

1 • Aluerakentaminen

Katso sivu 3.

2 • Matinmetsä

Kallioinen ruutukaavapuisto, johon lähiöprojektin tuloksena suunniteltiin 1990-luvulla

joka kulmaan leikki- tai pelitoimintaa taikka koristeistutus asukkaiden virkistykseksi.

3 • Matinkappeli

Arkkitehti Erik Kråkstömin suunnitteleva kappeli valmistui vuonna 1977 (peruskorjaus

2002). Kappelissa on samaa punatiilistä henkeä kuin Matinmetsän päiväkodissa ja monitoimitalossa.

4 • Matinkylän ja Tiistilän koulut

Matinkylän koulu valmistui vuonna 1976 suunnittelijanaan Oy Kaupunkisuunnittelu Ab. Muunneltavissa luokkatiloissa oli kokolattiamatot ja niiden välissä paljeovet, jotka poistettiin 1980-luvulla. Koulun runsaasta 400 oppilaasta 15 % on maahanmuuttajia. Vuonna 1984 valmistunut Tiistilän alakoulu on Espoon teknisen keskuksen omaa tuotantoa. Molempien koulujen perusparannus ja yhteinen lisärakennus valmistui vuonna 2003.

5 • Etelä-Espoon ratsastuskoulu

Koulu aloitti toimintansa vuonna 1978. Kaupunki osti alueen 1986.

6 • Finnoonlahti

Finnoonlahti on flada eli maankohoamisen takia merestä irralleen kuroutuva lahti. Viime jääkaudella jopa kolmen kilometrin paksuinen jääpeite painoi maankuoren lommolle ja ruhjoi esiin Itämeren päämuodot. Jäätikön sulaessa lommo alkoi oieta ja maa kohota. Vielä 4 000 vuotta sitten maanpinta oli 15 metriä nykyistä alempana ja rantaviiva paljon kauempana sisämaassa. Maan kohoaminen jatkuu edelleen Espoossa noin kaksi metriä vuodessa. Kun meriyhteys katkeaa kokonaan, fladasta tulee kluuvi.

Nykyään Finnoonlahtea käytetään Espoon vedenpuhdistamon jätevesialtaana. Sen reunalla on vuonna 1977 rakennettu Espoon sähköön (nyk. E.ON) voimalaitos.

7 • Lintutorni

Allasta kiertää 1,7 kilometrin pituinen luontopolku. Sen varressa on vuonna 1994 rakennettu lintutorni.

8 • Itämeri

Itämeri muodostui noin 7 000 vuotta sitten Litorina-merestä, kun maan kohoaminen madalsi Tanskan salmet. Se on tilavuudeltaan maailman toiseksi suurin murtovesiallas, jonka pinta-ala on 422 000 m². Itämeren suolapitoisuus on Espoon edustalla noin 5 ‰. Itämeren keskisyvyys on vain 55 metriä (Suomenlahden 37 metriä), mikä yhdessä saariston kanssa tekee sen ekosysteemistä erityisen haavoittuvasen öljyvahingoille ja jatkuvalle ravinnekuormitukselle. Itämeren harvinaisia eläinlajeja ovat mm. itämeren-norppa ja pyöriäinen.

Nykyään Suomen rannikolla on kauppamerenkulun ja veneilyn käytössä 8 200 km merkittyjä meriväyliä. Talvisin Itämeren pinnasta jäätyy 120–340 000 km² tarjoten ainutlaatuiset retkeilymahdollisuudet saaristoon.

Merellisen Espoon raitti on yhtenäinen kevyen liikenteen reitti, joka kulkee rantaa seuraten Kivenlahdesta Tarvaspähän.

9 • Sepetlahden venesatama

Virolaisilla Padis-munkeilla oli kalastusoikeudet Espoon rannikolla 1300-luvulta alkaen. Sepet-torppa oli 1700-luvulta alkaen kalastajatorppa näillä main.

10 • Villa Pentry

Alun perin Viipurin seudulle rakennettu huvila siirrettiin Nuottaniemeen kauppaneuvos Mattrossoffin toimesta vuonna 1915. Jugend-

tyylinen rakennus korjattiin vuonna 1992 ja se toimii nykyisin Espoon Pursiseuran paviljonkina.

Nuottaniemessä toimi 1800-luvulla puusepänverstas, jonka tuotteet kuljetettiin asiakkaille meritse, sillä alueelle ei ollut maantietä. Nuottaniemen kalliosta hakkasivat mm. kiinalaiset ja venäläiset työmiehet 1910-luvulla nupukiviä Helsinkiin, Tallinnaan ja Pietariin. Huonommista kivistä rakennettiin yhä paikalla oleva pitkä laitur, jota jatkettiin puisilla arkuilla. Laiturille johti kapearaitainen rautatie.

11 • Rauhoitetut männyt

Viisi mäntyä, ympärysmitta 210–270 cm, rauhoitettu 18.3.1982.

12 • Villa Carlstedt

Ravintoloitsija Johan Wilhelm ja Amanda Carlstedt rakennuttivat vuosina 1913–15 huvilan, jonka suunnitteli arkkitehti Lars Sonck. Mansardikattoinen rakennus on ulkoasultaan hyvin eksoottinen: se tuo mieleen muinaispohjoismaisen hallirakennuksen ja itämaiset pagodit. Taiteilija Johan Birger Jarl Carlstedt rakennutti isänsä huvilan viereen itse suunnittelemansa funktionalistisen ateljeerakennuksen vuonna 1930. Hänen puolisonsa oli kuuluisa pianisti France Cellegaad. Huvilan ympärillä on Paul Olssonin suunnittelema (1915) erikoinen ja rehevä puisto.

13 • Iso-Vasikkasaari

Espoon vanhimpiin ja kauneimpiin huvilasaariin kuuluvalla Iso-Vasikkasaarella on pinta-alaa 25 hehtaaria. Jo ennen huvilakautta Vasikkasaarella oli Gräsan kartanoon kuulu-

nutta kalastaja-asutusta. Saaren ensimmäinen huvila-asukas (1870-luvun lopulta) oli kunallisneuvos, pankinjohtaja ja svekofili Abel Landen, jonka rakennuttama huvila on Röda Villan. Arkkitehti Mieritz suunnitteli (1896) Landenin tyttärelle Hildurille ja tämän miehelle, kreikan kielen professori Ivar A. Heikelille suuren koristeellisen huvilan, joka on säilynyt lähes sellaisenaan. Abel Landen rakennutti vuonna 1897 vävyllään yllätykseksi läheiselle kallioniemelle Poseidonin temppelinä jäljittelevän suuren huvimajan, jossa on myös Poseidonia esittävä iso maalaus. Landenin pojan huvila läntisellä niemellä on Gula Villan ja siellä toimii nykyään kesäravintola. Saari on suurimmaksi osaksi kaupungin ulkoilualue, jonne pääsee Nokkalanniemestä.

14 • Nokkalanniemen venesatama

Satamasta pääsee vuoroveneellä Espoon saariston ulkoilualueille sekä ohjelmallisille saaristoveneretkille.

15 • Matinkylän uimaranta

Talvella avantouintimahdollisuus.

16 • Café Merenneito

Nykyinen rantakahvila oli Dillemun'tien huvilana vuosina 1948–80. Sen jälkeen se siirtyi Säästöpankkiopistolle ja vuonna 1996 lopulta kaupungin haltuun.

17 • Nelihaarainen koivu

Neljä rauduskoivun tainta on lähtenyt kasvaamaan kiinni toisissaan. Vuonna 1976 rauhoitetun koivun korkeus on 25 metriä ja sen ympärysmitta tyvässä on 260 cm.

18 • Matinkylän ensimmäinen kerrostalo

19 • Asukaspuisto

[illegible]

I • Neidon lühde

10

2 • Matinlahden koulu

Matinkylän kansakouluksi vuonna 1970 valmistuneen rakennuksen suunnitteli arkkitehtitoimisto E. von Ungern-Stenberg & co. Noin 500 oppilaan koulu uudistettiin täysin vuonna 2005 suunnittelijanaan Arkkitehtuuri-toimisto Kouvo & Partanen.

3 • Lions-puisto

Matinlahden puisto on nimetty LC Espoo–Matinkylän nimikkopuistikoksi. Puistossa on mm. koirien ulkoiluaitaus ja lasketelurinne.

4 • Koukkuniemi

Koukkuniemen miljö on huvila-kaupunkimainen. Katujen ja talojen mittakaava on harmonisessa suhteessa toisiinsa.

5 • Villa Kolikari

Villa Koli on Villa Rulluddin ohella Espoon ainoa rakennussuojelulain nojalla suojeltu rakennus. Sen rakennutti 1915 arkkitehti, lääketieteen ja kirurgian tohtori Juho Jaakko Karvonen. Suunnittelija oli Suomen ensimmäinen naisarkkitehti Wivi Lönn. Tämä kadotti piirustukset ollessaan matkalla Helsingistä rakennuspaikalle, mutta ne saatiin takaisin sanomalehti-ilmoituksella, joten taloa päästiin rakentamaan. Sitä ennen rannalla oli Lojander-suvun Villa Kolikari. Karvosten kanssa samoihin aikoihin tohtori Äyräpää rakennutti huvilan joka sai nimeksi Villa Kari. Mahdollisesti tästä syystä on yleistynyt nimi Kolikari puhuttaessa Villa Kolistä. Villa Kolikari

peruskorjattiin vuonna 1985. Aikakauden huvilaympäristölle tyypillinen vapaasti kasvava ympäristö on nykyään supistunut tiivistyvän asutuksen myötä.

Salmen takana näkyy Brändholm (palanut saari).

6 • As. Oy Iirisranta

Taloryhmä valmistui vuonna 1984 ja sen suunnitteli Espoon entinen yleiskaavapäällikkö Harto Helpinen. Intiimin kokonaisuuden muodostavissa, 13 asuntoa käsittävissä taloissa on keskieurooppalaisia vaikutteita.

7 • Iirislahdensilta

Gräsanoja saa alkunsa Turvesuolta (Mankaanpuro) ja Kuurinniityn Lillträskistä (Lukupuro), ja laskee Haukilahteen.

Gäddvik on tunnettu vanhastaan Gäddviken-nimisen lahden itärannalla sijainneen yksinäistilan nimenä. Tila kulki varhaisissa veroluetteloissa (1540) Geddeuikin kylänä, mutta katoaa niistä sitten vuoden 1544 jälkeen ja sulautuu Olarsbyhyn. Vuoden 1750 karttaan Gäddvik on merkitty autiona torppana. Haukilahti vahvistettiin Espoon 14. kaupunginosan nimeksi vuonna 1976.

Merellisen Espoon raitti on yhtenäinen kevyen liikenteen reitti, joka kulkee rantaa seuraten Kivenlahdesta Tarvaspähän.

8 • Iirislahdentie 33

Erkki Kuoppamäen suunnittelema ja klassista keskuspihaa ympäröivä puutaloryhmä valmistui vuonna 1973.

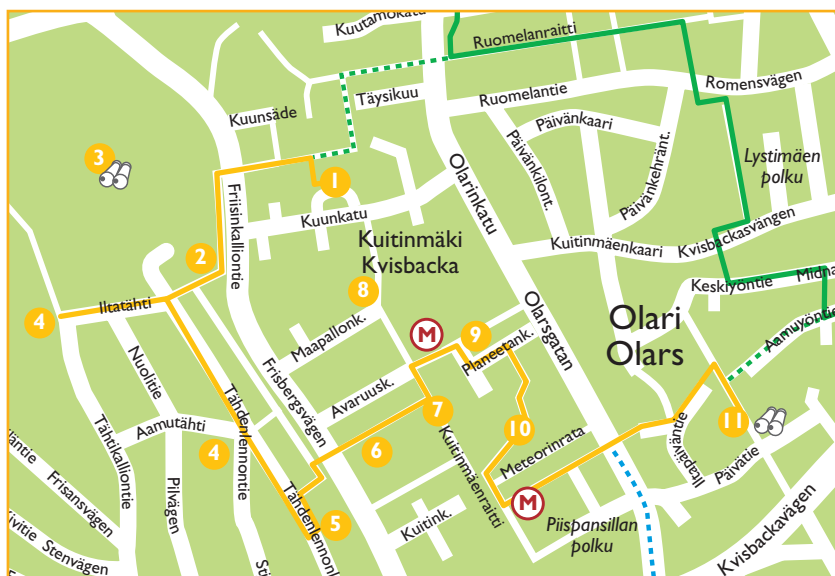
9 • Esperantotie

Nimetty alueella asuneen esperanton uranuurtajan, professori Vilho Setälän kunniaksi.

Puolalainen Ludwig Zamenhof ehdotti vuonna 1887 kieltä, joka olisi mahdollisimman helppo oppia ja joka toimisi kansainvälisen kommunikaation tasapuolisena välineenä.

Haukilahden vesitorni on rakennettu vuonna 1968. Säiliön tilavuus on 4 100 m³. Tornin korkeus on 76 metriä merenpinnassa ja sillä sijaitseva näköalatasanne on avoinna yleisölle lumettomana aikana. Tornissa toimii ravintola Haikaranpesä.

KUITINMÄKI (noin 4 km)

 Mäki Näköala Yhdyspolku

I • Kuitinmäen tori

Simo Järvisen ja Eero Valjakan suunnittelema ostoskeskus valmistui vuonna 1975. Sen myötä Olarin keskus siirtyi Ruomelanraitilta Kuitinmäkeen. Ostarin tienoille juurtui 1980-luvun lopulla vankka skeittauskulttuuri, jolle jatkona on nykyään laajalti tunnettu olari-

lainen hiphop-skene.

Torin laidoilla on liikeyrityksiä, Olarin seurakunnan kappeli ja vuonna 1971 perustettu Olarin Huolto, jonka omistavat osakastaloyhtiöt. Nuorison yökahvila Walkers avasi ovensa 1997, mutta sen toiminnan jatkuvuus on vielä avoinna.

2 • Hopeakuu

Espoon eläkekotisäätiön palvelutalo valmistui vuonna 2000. Rakennuksessa on huonokuntoisille vanhuksille tarkoitettuja palveluasuntoja, dementia-ryhmäkoti, päiväkeskus, kerho, kokous- ja liikuntatilat sekä pitopalveluja tarjoava keittiö. Kokouksetilat ovat vuokrattavissa yksityistilaisuuksiin.

3 • Friisinkallio

Lähiseudun korkeimman kallion päällä on lähde ja suo sekä pohjoisreunalla Litorinameren aikainen vähintään 6 000 vuotta vanha ja 200 metriä pitkä muinaisranta 30 metriä nykyisen merenpinnan yläpuolella.

4 • Friisilä ”Friisku”

Jyllannin friisit asettuivat mahdollisesti 1400-luvulla näille paikoille. Manttaaliluettelossa nimi Frisans esiintyy ensi kerran vuonna 1540, jolloin kylässä oli kaksi taloa. Frisans sai vakinaisen ratsutilan aseman vuonna 1682. Myöhemmin tilaan liitettiin Kaitansin ja Dystbyn talot. Kartano sijaitsi nykyisen Länsiväylän toisella puolella pienellä mäellä. Viimeinen päärakennus oli ilmeisesti 1800-luvun alusta ja purettiin 1970-luvulla.

Nykyinen Friisilä on Frisansin kartanon maista lohkottu, selvärajainen 1940–50-luvun taitteen rintamamiestonttialue.

5 • Tähtiniityn ja Tähtitarhan koulu

Koulu valmistui vuonna 1986 suunnittelijanaan Timo ja Tuomo Suomalainen. Luonnonläheisten tiilen ja puun käyttö materiaalina korostuu mm. sisäänkäyntejä pehmentävissä pergoloissa.

6 • Kuitinmäen koulu

Arkkitehtitoimisto Perko & Rauamäen suunnittelema koulu valmistui vuonna 1983. Musiikkipainotteisessa yläkoulussa on vajaat 400 oppilasta.

7 • Kuitinmäen raitti

Raitti on kevyen liikenteen pääväylä, jonka kaavoittaja Simo Järvinen ajatteli osaksi koko Olarin ja Matinkylän keskiakselia.

8 • Maapallonkatu 8

Olarin viimeinen käsinmuurattu talo valmistui vuonna 1978 suunnittelijanaan arkkitehtitoimisto Järvinen–Valjakka.

9 • As. Oy Piispankoti

Simo Järvisen suunnittelema rakennus valmistui vuonna 1984. Katutason koulu- ja päiväkotitilat kytkevät talon voimakkaasti kaupunkimiljööseen. Mielenkiintoisesti sijoitellut laajat terassit ja parvekkeet kannatinyllävineen antavat rakennukselle veistoksellista luonnetta. Ylimmät kattuhuoneistot ovat kaksikerroksisia.

10 • Kuitinmäen asukaspuisto

Asukaspuistossa on ohjattua ja vapaata toimintaa lapsille ja lapsiperheille.

11 • Olarin puisto

LYSTIMÄKI (noin 5 km)

--- Yhdyspolku

I • Vanha Olari

Vanha Olari rakentui vuosina 1969–73. Sen kaavoituksesta vastasi Simo Järvinen, joka myös suunnitteli talojen arkkitehtuurin yhdessä Eero Valjakan kanssa. Ruutukaavan puoliavoimet korttelit toteutettiin kaupunkimaisen tunnelman saavuttamiseksi tiiviimmin kuin yleensä. Pohjakerroksiin piirrettiin toimisto- ja liiketiloja työpaikkojen ja palveluiden tuomiseksi lähelle asukkaita.

Alueen toteutti Rakennus oy Arjatsalo, jonka strategiana oli tehdä uudenaikaisia taloja vanhanaikaisella tavalla ja käyttää elementtitekniikan syrjäyttämisiä ammattitaitoisia muurareita. Rakennusten runkoratkaisuna oli paikalla valettu pilarilaattajärjestelmä, jonka ansiosta asunnoista voitiin tehdä pohjaratkaisultaan vaihtelevia. Arjatsalon innovaatio oli myös asuntokohtainen sauna. Espoon nimistötoimikunta esitti alueen nimeksi Ruomelanmäki.

mela vanhan Romensin torpan mukaan, mutta Gräsan Olarsbystä juontuva nimi oli jo vakiintunut.

Olari sai rakennustaiteen ja yhdyskuntasuunnittelun valtionpalkinnon 1975.

2 • Päivänkehrän koulu ”Päiväri”

Länsipään kansakouluksi vuonna 1975 valmistuneen koulun suunnitteli Matti Hakuri. Nykyisessä alakoulussa on runsaat 550 oppilasta.

3 • As. Oy Rajakatri

Aamuyöntie II valmistui vuonna 1980 suunnittelijanaan Reijo Jallin-oja. Viiden kolmikerroksisen pientalon ryhmä muodostaa viihtyisän pihapiirin. Punatiilestä muuratut julkisivut ikkuna-aukkoineen luovat suojaavan muurimaisen vaikutelman.

4 • Teknologianeliö

Kehät I ja II, Länsiväylä ja Turunväylä rajaavat Espoon ns. teknologianeliön, jonka reunoille sijoittuu merkittävä osa maamme korkean teknologian tutkimuksesta, opetuksesta ja yritystoiminnasta. Täällä neliön lounaiskulmassa sijaitsee mm. HP:n toimipiste.

5 • Gräsanoja

Nykyinen oja saa alkunsa Turvesuolta (Mankaanpuro) ja Kuurinniityn Lillträskistä (Lukaanpuro), ja laskee Haukilahteen.

Arvi Arjatsalo perusti veljensä kanssa rakennusliikkeen Jyväskylässä vuonna 1955. He hankkivat vuonna 1958 Kokinkylästä 150 hehtaaria maata päästäkseen mukaan kasvavan pääkaupunkiseudun rakentamiseen. Arjatsalo ei kuullut valtion asuntohallituksen ohjaukseen kytkeytyneisiin, betonielementtitaloja rakentaviin rakennusliikkeisiin, joilla oli läheiset suhteet rahalaitoksiin, virkakoneistoon ja poliittisiin puolueisiin. Nämä hidastivat Arjatsalon aluerakentamissopimuksen tekoa peräti 10 vuotta. Välissä Arjatsalon maatkin oli ehditty kaavoittaa osaksi Espoon keskuspuistoa, mutta rakennusliike A. Puolimatkan avulla syntyi sopimus maanvaihdesta toukokuussa 1968. Olarin jälkeen edettiin Kuitinmäkeen. Talousneuvos Arvi Arjatsalo jäi eläkkeelle vuonna 1982 ja Haka osti liikkeen vuonna 1983.

6 • Olarin kirkko

Käpy ja Simo Paavilaisen suunnittelema kirkko valmistui vuonna 1981. Linnan muuria muistuttava kirkko, kellotapuli ja kerhorakennukset muodostavat rauhallisen pihapiirin levottomaan ympäristöön entisen Gräsan kartanon mäellä. Urut on valmistanut Veikko Virtasen urkutehdas. Kirkkoheranvirasto on sijoitettu alempaan tasoon kuin vaalea kirkkosali, jossa on 600 istumapaikkaa.

Gräsan urnnalehdon on suunnitellut Bey Heng. Sen toteutuksesta myönnettiin Viher-
vuoden mitali 2001. Olarin seurakunta on
perustettu 1975. Nykyään siinä on 30 000
jäsentä.

Gräsan kartano oli yksi Espoon tärkeim-
mistä. Se oli ainoa ns. vanha rälssi Espoossa.
Tilan 1400-luvulla omistaneen Halden-
nimisen miehen mukaan sen nimenä oli aluksi
Haldensböle. Kaikki Olarsbyn kylän talot oli-
vat 1600-luvun alkuun mennessä liitetty Grä-
san säteriin. Hammarstiernat omistivat kar-
tanon lähes koko 1500- ja 1600-luvun. Rälssi
peruutettiin 1683 ja myöhemmin tilan omis-
tajat vaihtuivat useasti. Kartanon viimeinen
kukoistuskausi oli 1906–11 kauppiaas Wilhelm
Bensowin aikana. Hän oli innokas maanvil-
jelyksen uudistaja ja tuotti ensimmäisenä
mm. keinolannoitteita Suomeen. Noin 1910
rakennettu navetta on jäljellä: siinä toimii
kaupungin nuorisotoimen askartelukeskus.
Samoin jäljellä on huonokuntoinen viljama-
kasiini, jonka vieressä on Helluntaiseurakun-
nan kirkko. Kartanon maiden palstoitus alkoi
1920-luvulla ja huipentui 1940–50-luvuilla
pika-asutus- ja maanhankintalain voimalla.
Espoon kaupunki osti päätilan vuonna 1967.

7 • Rouheila

Funkis-tyylinen omakotitalo Rouheila raken-
nettiin vuosina 1936–37. Sen esikuvana oli
Pohjoismaisessa rakennusnäyttelyssä Helsin-
gissä 1932 palkittu O. Flodinin suunnittelema
huvila, josta ekonomi Vilho Elonen kehitteli
itselleen supistetun version.

8 • Kehä II

1960-luvulta lähtien suunniteltu Kehä II
Matinkylästä Kiloon avattiin liikenteelle loka-
kuussa 2000. Sen pituus on 6,8 kilometriä,
josta 485 m on tunnelia Hiidenkalliossa. Sitä
käyttää tällä kohtaa nykyään 40 000 ajoneu-
voa vuorokaudessa. Samaa linjausta noudat-
telee kevyen liikenteen runkoväylä.

Kävelysillan yli kulkee talvisin Espoon
kaupungin ylläpitämä päälätkä, jota voi hiihtää
Tapiolaan ja Leppävaaraan ja edelleen Vantaan
ja Helsingin latuverkkoihin. Toiseen suuntaan
pääsee keskuspuistoon, josta latu jatkuu aina
Nuuksioon saakka.

9 • Isoistentie 7

Postmoderni toimistorakennus muistuttaa
mitoitukseltaan ja yksityiskohdiltaan yksityis-
taloa. Se valmistui vuonna 1990 suunnitelli-
janaan Sakari Aartelo ja Esa Piironen. Vuosi-
tuhannen vaihteen nettibuumin harjalla siinä
toimivat legendaariset Nedecon ja Endero.
Nykyään tilojen suurin käyttäjä on työttö-
mien työllistymistä tukeva Osaajien Idea.

10 • Isoistenkuja

Huomaa komeat kalliojyrkänteet.

11 • Nygård

Nygård erotettiin Storgårdin (Storsin) ratsu-
tilasta ilmeisesti heti isonjaon jälkeen vuon-
na 1776. Tila on ollut alusta lähtien Morelius-
suvun hallussa. Luonnonkivinavetta on
vanhimmilta osiltaan vuodelta 1827. Nykyi-
nen päärakennus valmistui 1895. Sen piirus-

tukset on mahdollisesti otettu samoihin aikoihin ilmestyneistä mallikirjoista. Tilan omisti tällöin Johan Alfred Morelius. Nygård on historiallisen Kockbyn kylän viimeinen talo.

Kockbyssä oli 1500-luvun alussa viisi taloa. Storgårdiin perusti ratsutilan rykmentin kirjuri Henrik Floor vuoteen 1685 mennessä. Moreliukset saivat tilan haltuunsa 1700-luvun alussa. Stors myytiin vuonna 1958 Arjatsaloille, joilta se siirtyi 1968 Espoon kauppalalle. 1700-luvun lopulla rakennettu päärakennus purettiin pian tämän jälkeen.

12 • Suurpelto

Suurpellon uuden kaava-alueen eteläreuna.

13 • Liikenneympyrä

Olarin seuran aloitteesta aikaansaadun kiertoliittymän tavoitteena oli hidastaa ajonepeuksia asuilla kaduilla. Lähtövalaisuudessa liittymä muuttaa vielä muotoaan katujärjestelyjen edistytessä.

14 • Olarin koulu ja lukio

Rakennus valmistui vuonna 1994 suunnitelijanaan arkkitehtitoimisto Pekka Salminen. Olarin koulu on vuonna 1993 perustettu 250 oppilaan yläkoulu. Olarin lukio on perustettu 1990. Opetusministeriö on antanut sille matemaattis-luonnontieteellisen erityistehtävän vuonna 1995.

15 • Steiner-koulu

Steiner-pedagogiikkaa noudattava, nykyään 260 oppilaan koulu aloitti toimintansa 1992.

Koulu valmistui vuonna 2005 suunnittelijanaan Maarit Holttinen ja Pauli Lindstöm.

16 • Keskuspuisto

Espoon keskuspuisto on virkistykseen ja ulkoiluun tarkoitettu kaupunkimetsä, laaja ja yhtenäinen viheralue, jonka pinta-ala on 880 hehtaaria. Se ulottuu Henttaalta Vanttilaan ja sen kautta kulkee maakunnallisesti merkittäviä ekologisista käytäviä ja lukuisia ulkoilureittejä. Luontopolku alkaa Olarin pururadalta, pituus 1,7 km. Talvisin tässä kohdin on Espoon kaupungin ylläpitämä päälatu.

Ylismäentietä suunnitellaan jatkettavaksi tunnelissa Kuitinkallion alitse Puolartielle.

17 • Fagersten

Rapakivisiirtolohkare on kulkeutunut tänne Kaakkois-Suomen rapakivialueelta viime jääkauden sulamisvedessä ajelehtineen jäävuoren mukana. Lohkare säilyi ehjänä Olarin rakentamisessa kaupunkisuunnittelupäällikkö Nils-Erik Fagerin ansiosta, joka muutatti tie-linjauksen niin, ettei kiveä sen vuoksi räjäytetty.

© Espoon kaupunki

Toimittanut: Pauli Saloranta

Editointi ja ulkoasu: Onnion

Painatus: Libris 12.2005

Esite on saatavilla myös ruotsiksi.

Näe ja koe kaupunki.

Espoon kaupunkipolut -esitesarja avaa näkökulmia omaleimaiseen ja monikerroksiseen kaupunkiin. Kaupunkikeskuksissa kiertelevillä poluilla on läsnä historia ja nykypäivä, vireä kaupunkikulttuuri eri muodoissaan sekä rikas luonto.

Esitesarja sisältää kaikkiaan 19 polkua Espoon viidessä kaupunkikeskuksessa, joita ovat Espoon keskus, Leppävaara, Tapiola, Matinkylä ja Espoonlahti. Kaupunkipolut-sarja on tarkoitettu nykyisille ja entisille espoolaisille, Espoosta kiinnostuneille vierailijoille ja erityisesti kaupungin uusille asukkaille.

Poluilla tavataan!

Yhteistyössä

Espoon kaupunki www.espoo.fi

Uudenmaan liitto www.uudenmaanliitto.fi

Suomen Kotiseutuliitto www.suomenkotiseutuliitto.fi

Espoon Kaupunginosayhdistysten Liitto www.intsys.fi/ekyl

Matinkylä-seura www.intsys.fi/matinkyla-seura/

Olari-seura www.olari-seura.fi

Olarin seurakunta www.olarinseurakunta.fi

www.espoo.fi/kaupunkipolut